

นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี

ประเภทครู

◆ RESPON-MODEL: วิธีคิด เด็กดีมีความรับผิดชอบ ◆

นางสาวณีย์ ทองผล

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดศรีภาวนาราม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานผลงานนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี (ประเภทครู) เรื่อง “RESPON- MODEL : วิธีคิด เด็กดีมีความรับผิดชอบ” จัดทำขึ้นเพื่อเสนอเข้ารับการพิจารณาส่งเสริมและคัดเลือกนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน การเข้าเรียน และการปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวันของนักเรียน โดยได้นำกระบวนการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ PDCA ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพฤติกรรม มาประยุกต์ใช้ผ่านนวัตกรรม “RESPON -MODEL” ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบวกอย่างยั่งยืน และปลูกฝังคุณธรรมอัตลักษณ์ด้าน “ความรับผิดชอบ” ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนวัตกรรมชิ้นนี้จนประสบผลสำเร็จ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจในการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนต่อไป

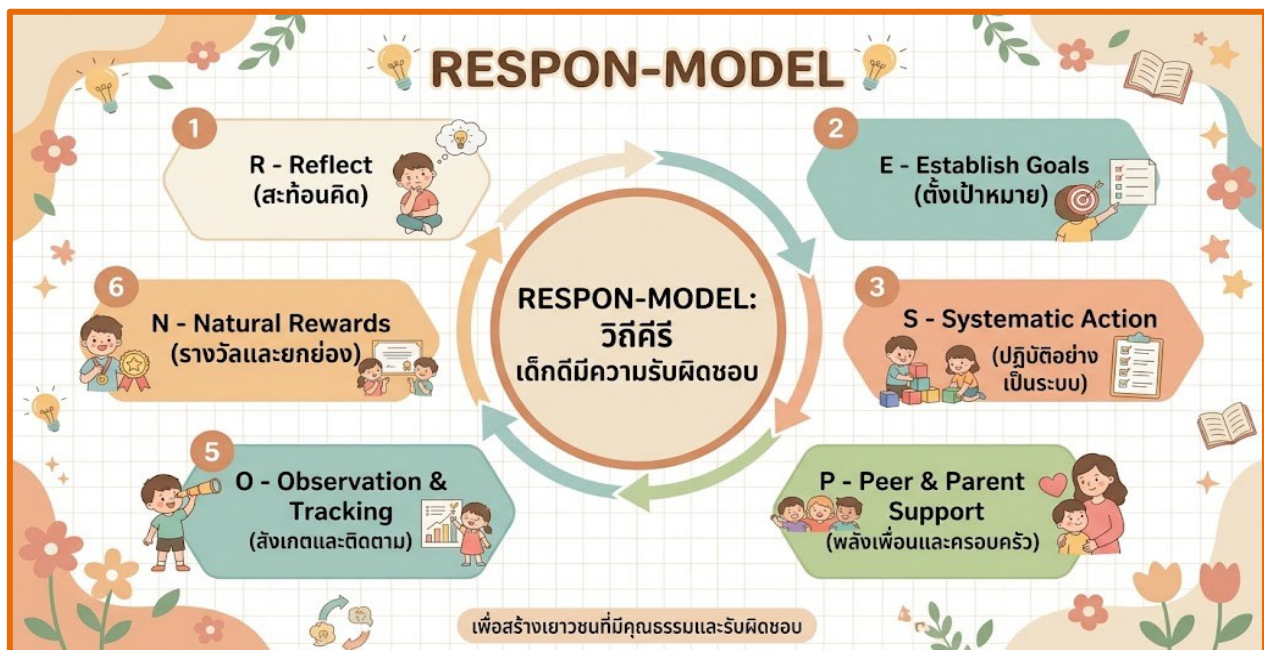
ผู้จัดทำ

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทคัดย่อ	ค
เอกสารประกอบการพิจารณาส่งเสริมและคัดเลือกนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี (สำหรับครู)	๑
- ชื่อผลงาน	๑
- ชื่อผู้พัฒนานวัตกรรม	๑
- โรงเรียน/หน่วยงาน/สังกัด	๑
รายละเอียดการนำเสนอนวัตกรรม	๑
๑. ความสำคัญของผลงานนวัตกรรม	๑
๑.๑ สภาพปัญหา แรงบันดาลใจ และความจำเป็นที่ต้องการทำผลงานนวัตกรรม	๑
๑.๒ แนวคิดหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม	๒
๒. จุดประสงค์และเป้าหมายของผลงานนวัตกรรม	๔
๒.๑ จุดประสงค์การดำเนินงาน	๔
๒.๒ เป้าหมายของการใช้นวัตกรรม	๔
๓. จุดเด่นนวัตกรรม	๕
๔. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน	๕
๔.๑ การพัฒนานวัตกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน	๕
๕. ผลการดำเนินการ / ผลสัมฤทธิ์ / ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
๕.๑ ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม	๗
๕.๒ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
๖. ปัจจัยความสำเร็จ	๗
๗. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)	๘
๘. การเผยแพร่ / การได้รับการยอมรับ / รางวัลที่ได้รับ	๘
- การเผยแพร่ผลงาน	๘
- การได้รับการยอมรับ	๘
- รางวัลที่ได้รับ	๘
๙. เงื่อนไขความสำเร็จ	๙
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทคัดย่อ

นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี เรื่อง “RESPON-MODEL : วิธีคิด เด็กดีมีความรับผิดชอบ” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกด้านความรับผิดชอบและวินัยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๑๑๒ คน โดยใช้นวัตกรรมกระบวนการ RESPON-MODEL ร่วมกับวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ตามกรอบแนวคิดของนวัตกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบ

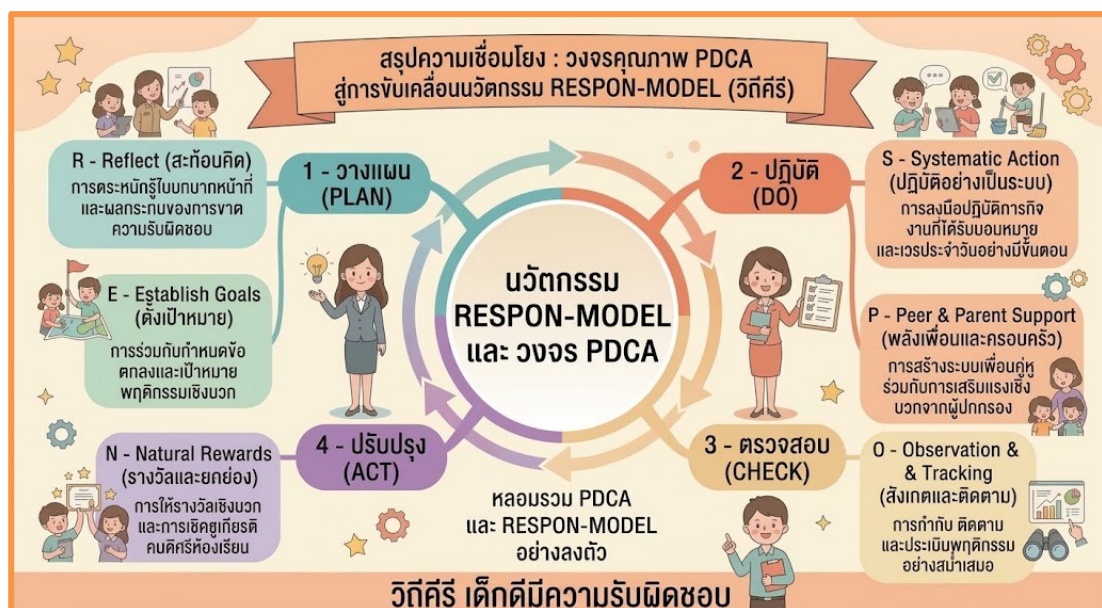
กระบวนการนำนวัตกรรม RESPON-MODEL มาใช้ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอนหลัก ได้แก่:

๑. R (Reflect – สะท้อนคิด): การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และผลกระทบของการขาดความรับผิดชอบ
๒. E (Establish Goals – ตั้งเป้าหมาย): การร่วมกันกำหนดข้อตกลงและเป้าหมายพฤติกรรมเชิงบวก
๓. S (Systematic Action – ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ): การลงมือปฏิบัติภารกิจ งานที่ได้รับมอบหมาย และเวรประจำวันอย่างมีขั้นตอน
๔. P (Peer & Parent Support – พลังเพื่อนและครอบครัว): การสร้างระบบเพื่อนคู่หูร่วมกับการเสริมแรงเชิงบวกจากผู้ปกครอง
๕. O (Observation & Tracking – สังเกตและติดตาม): การกำกับ ติดตาม และประเมินพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ
๖. N (Natural Rewards – รางวัลและยกย่อง): การให้รางวัลเชิงบวกและการเชิดชูเกียรติคนดีศรีห้องเรียน

แผนภาพแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดและกระบวนการของนวัตกรรม RESPON-MODEL
ที่ใช้ในการแก้ปัญหานักเรียนขาดความรับผิดชอบ

ผลจากการนำกรอบแนวคิดนวัตกรรมไปใช้พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๑๑๒ คน มีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกด้านความรับผิดชอบ ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๑๐๐ นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีวินัย ตรงต่อเวลา ใส่ใจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดและการดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สามารถกำกับตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โรงเรียนวัดศิริภาวนารามมีบรรยากาศการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่นปลอดภัย ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากการ บูรณาการความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง จึงเป็นรูปแบบนวัตกรรมที่สามารถนำไปเผยแพร่และปรับใช้ในการสร้างคนดีในสถานศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพสรุปการเชื่อมโยงวงจรคุณภาพ PDCA สู่การขับเคลื่อนนวัตกรรม RESPON-MODEL ดังนี้

เอกสารประกอบการพิจารณาส่งเสริมและคัดเลือกนวัตกรรมการสร้างสรรค์คนดี (สำหรับครู)

“โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ชื่อผลงาน “RESPON-MODEL : วิธีคิด เด็กดีมีความรับผิดชอบ”

สอดคล้องกับคุณลักษณะ

- ☐ ความพอเพียง
- ☐ ความกตัญญู
- ☐ ความซื่อสัตย์สุจริต
- ☒ ความรับผิดชอบ
- ☐ อุดมการณ์คุณธรรม
- ☒ คุณธรรมอัตลักษณ์ (โปรตระกูล) “ความรับผิดชอบ”

ชื่อผู้พัฒนานวัตกรรม นางเสาวณีย์ ทองผล ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียน/หน่วยงาน โรงเรียนวัดศิริภาวนาราม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑

โทรศัพท์ : ๐-๓๘๖๐-๑๕๕๔ โทรสาร : ๐-๓๘๖๐-๑๕๕๔

E-mail : eiddy8694@gmail.com โทรศัพท์เคลื่อนที่ : ๐๙๙-๒๕๐๔๙๒๙

รายงานรายละเอียดการนำเสนอนวัตกรรม

๑. ความสำคัญของผลงานนวัตกรรม

๑.๑ สภาพปัญหา แรงบันดาลใจ และความจำเป็น

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน โดยเฉพาะด้าน “ความรับผิดชอบ” และ “การมีวินัย” จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศิริภาวนาราม พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น การละเลยงานประจำวัน การขาดความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดส่วนรวม และการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเพียงเพราะถูกสั่งการ มากกว่าทำด้วยจิตสำนึก

จากการจัดการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการขาดความรับผิดชอบของนักเรียน ได้แก่

๑. การส่งงานและทำการบ้านไม่ตรงตามกำหนดเวลา
๒. การละเลยการปฏิบัติหน้าที่เวรเขตรับผิดชอบและทำความสะอาดห้องเรียน
๓. การขาดวินัยในการตรงต่อเวลาและการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากการวิเคราะห์สาเหตุพบว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจ ขาดระบบการกำกับติดตามตนเอง และขาดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการมีความรับผิดชอบ ผู้จัดทำจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ด้าน “ความรับผิดชอบ” ให้เกิดกับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

โรงเรียนวัดศิริภาวนารามตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างนวัตกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยเน้นให้เด็กได้คิด ได้ลงมือทำ และได้ทบทวนตนเอง เพื่อเปลี่ยนจากการทำตามหน้าที่ ไปสู่การทำด้วยจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อที่แท้จริง

๑.๒ แนวคิดหลักที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลงานหรือนวัตกรรม

การพัฒนานวัตกรรมนี้ ยึดหลักพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ความว่า:

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

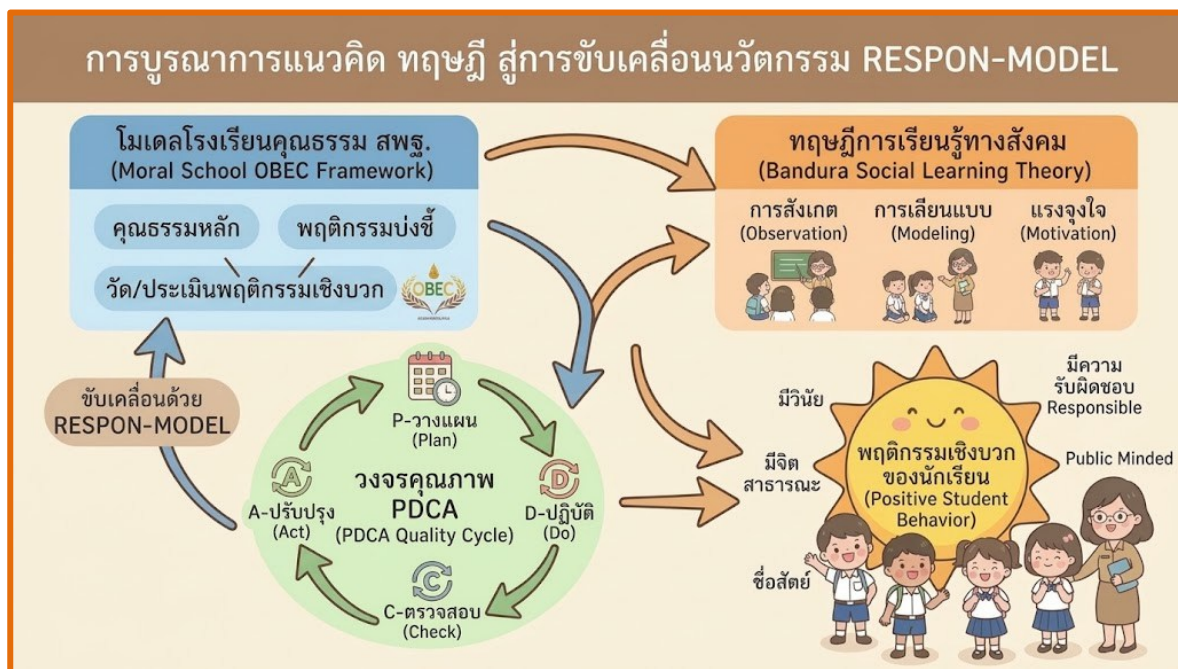
“...การหย่อนจรัยธรรม
และการไร้ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
เป็นสาเหตุสำคัญแห่งความยุ่งยากสับสน
และปัญหาอันหนักหน่วงที่เกิดขึ้นในสังคม
ดังนั้น การฝึกฝนอบรมให้เด็กและเยาวชนมี
ความรับผิดชอบต่อนตนเอง ต่อนหน้าที่
และต่อสังคม จึงเป็นภารกิจสำคัญอันดับแรก
ในการสร้างสรรค์คนดีให้แก่บ้านเมือง...”

(พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔)

นอกจากนี้ ยังได้ประยุกต์ใช้ หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Learning by Doing) และ วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง บุคคลรอบข้าง และสังคม ส่งผลให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกเชิงบวก สามารถควบคุมและกำกับตนเอง (Self-Regulation) ให้เป็นผู้มีวินัย และใส่ใจความรับผิดชอบในทุกมิติ

นวัตกรรมนี้จึงถูกออกแบบโดยการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑. **แนวทางโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.:** เน้นการแปลงคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นพฤติกรรม บ่งชี้เชิงบวกที่วัดและประเมินผลได้
๒. **วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA):** (Plan-Do-Check-Act) เป็นฐานในการขับเคลื่อน กระบวนการทำงานทุกขั้นตอน
๓. **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura:** เน้นการเรียนรู้ผ่านตัวเองแบบเชิงบวก (Role Model) การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) และการกำกับตนเอง (Self-Regulation)

คำอธิบายการเชื่อมโยง ๓ แนวคิด

การพัฒนานวัตกรรม “RESPON-MODEL : วิถีชีวิต เด็กดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม” ได้ขับเคลื่อนด้วยการประสาน ๓ แนวคิดหลักอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน ดังนี้

๑. ฐานกระบวนการทำงาน (Process Base) : วงจรคุณภาพ PDCA

- ใช้ PDCA เป็นโครงสร้างหลักในการบริหารจัดการนวัตกรรมตั้งแต่การกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- P (Plan): วางแผน ประชุมชี้แจงผู้ปกครอง กำหนดตัวชี้วัดพฤติกรรม
- D (Do): ขับเคลื่อนนวัตกรรม ๖ ขั้นตอน (R-E-S-P-O-N)
- C (Check): สรุปผลการประเมินพฤติกรรมประจำสัปดาห์
- A (Act): สะท้อนผล (AAR) ช่อมเสริม และขยายผล

๒. ฐานกลไกปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Psychological Mechanism) : ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura

- นำหลักการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ การกำกับตนเอง และการเสริมแรง มาแทรกในขั้นตอนของ RESPON-MODEL:
 - **Role Model (ตัวแบบเชิงบวก):** ครู เพื่อนคู่หู และนักเรียนรุ่นพี่ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำหน้าที่และตรงต่อเวลา
 - **Self-Regulation (การกำกับตนเอง):** นักเรียนประเมินตนเองและลงบันทึกในสมุดบันทึกความรับผิดชอบต่อสังคม/สมุดตรวจเฝ้า
 - **Positive Reinforcement (การเสริมแรงทางบวก):** การให้ดาวความดี คำชมเชย และเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ

๓. **ฐานเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ (Goal & Outcome) : แนวทางโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

- นำคุณธรรมด้าน “ความรับผิดชอบ” มาพัฒนาให้เห็นถึง พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกด้าน ความรับผิดชอบ ที่สังเกตและวัดผลได้ชัดเจน ๓ ด้าน:
 ๑. ตรงต่อเวลา: เข้าเรียน เข้าแถว และส่งงานตรงเวลา
 ๒. ใส่ใจหน้าที่: ปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวันอย่างเรียบร้อย
 ๓. จิตสาธารณะ: ช่วยดูแลรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ผลดีเชิงรูปธรรมที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการ ๓ แนวคิด

- เกิดระบบติดตามที่จับต้องได้: ไม่ใช้การสอนปากเปล่า แต่มีวงจร PDCA กำกับการทำงานทุก ขั้นตอน
- พฤติกรรมเปลี่ยนจากภายในอย่างยั่งยืน: ทฤษฎีของ Bandura ทำให้นักเรียนไม่ได้ทำเพราะถูก บังคับ แต่ทำเพราะเกิดแรงจูงใจและการกำกับตนเอง
- วัดและประเมินผลได้ชัดเจน: ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทำให้เห็นพัฒนาการเชิงสถิติ (ร้อยละ ๑๐๐ ผ่านเกณฑ์ประเมิน)

๒. จุดประสงค์และเป้าหมายของผลงานนวัตกรรม

๒.๑ จุดประสงค์

๒.๑.๑ เพื่อพัฒนานวัตกรรม “RESPON-MODEL:วิถีคีรี เด็กดีมีความรับผิดชอบ”

สำหรับส่งเสริมพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

๒.๑.๒ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ (การตรงต่อเวลา การใส่ใจหน้าที่ และการส่ง งาน) ของนักเรียนให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๘๕

๒.๑.๓ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูที่มีต่อนวัตกรรม

“RESPON-MODEL:วิถีคีรี เด็กดีมีความรับผิดชอบ”

๒.๒ เป้าหมาย

๒.๒.๑ เป้าหมายเชิงปริมาณ:

- นวัตกรรม “RESPON-MODEL:วิถีคีรี เด็กดีมีความรับผิดชอบ” จำนวน ๑ ชุด (ประกอบด้วยคู่มือการใช้นวัตกรรม สมุดบันทึกความรับผิดชอบ และสื่อการเรียนรู้ คุณธรรม)
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๑๑๒ คน ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้านความ รับผิดชอบ

๒.๒.๒ เป้าหมายเชิงคุณภาพ:

- นักเรียนกลุ่มเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบอยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม”
- โรงเรียนมีโมเดลนวัตกรรมในการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สามารถนำไปและขยายผลได้

๓. จุดเด่นนวัตกรรม

ด้านผลงาน: ได้แบบแผนนวัตกรรม “RESPON-MODEL: วิธีศิริ เด็กดีมีความรับผิดชอบ” ที่มีโครงสร้างชัดเจน มีสื่อ/เครื่องมือติดตามที่นักเรียนสามารถประเมินและกำกับตนเองได้จริง

ด้านวิธีการ/กระบวนการ:

- R - Reflect (สะท้อนคิด): ชวนคิดชวนคุยให้เห็นผลกระทบของการขาดความรับผิดชอบ
- E - Establish Goals (ตั้งเป้าหมาย): ร่วมกันกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและข้อตกลงร่วมกัน
- S - Systematic Action (ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ): ลงมือทำกิจกรรมและภารกิจประจำวัน
- P - Peer & Parent Support (พลังเพื่อนและครอบครัว): มีระบบเพื่อนช่วยเพื่อนและผู้ปกครองร่วมเสริมแรง
- O - Observation & Tracking (สังเกตและติดตาม): เช็กและบันทึกพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ
- N - Natural Rewards (รางวัลและยกย่อง): ให้การเสริมแรงเชิงบวก มอบเกียรติบัตร “คนดีศรีห้องเรียน”

ด้านองค์ความรู้: เกิดองค์ความรู้ใหม่ “กลไกการสร้างวินัยให้เกิดความรับผิดชอบเชิงบวกด้วยการบันทึกและเสริมแรง (ครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง)”

๔. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๑ การพัฒนานวัตกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน

การออกแบบและพัฒนานวัตกรรม RESPON-MODEL: วิธีศิริ เด็กดีมีความรับผิดชอบ ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อเปลี่ยนแนวคิดนามธรรมให้เกิดการปฏิบัติเชิงพฤติกรรมที่วัดผลได้จริง โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์บริบทและการตระหนักรู้ปัญหา (Reflect - R)

- **การปฏิบัติจริง:** จัดกิจกรรม "สะท้อนคิด สะกิดพฤติกรรม" โดยให้ผู้เรียนชั้น ป.๑-๖ ร่วมแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การส่งงานตรงเวลา การทำเวรประจำวัน และการดูแลของใช้ส่วนตัว
- **ผลลัพธ์รูปธรรม:** ได้ข้อมูลเชิงลึก (Insight) เกี่ยวกับสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบ และสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้เรียนเห็นผลกระทบต่อตนเองและส่วนรวม

๒. การกำหนดเป้าหมายเชิงพฤติกรรมร่วมกัน (Establish Goals - E)

- **การปฏิบัติจริง:** จัดกระบวนการระดมความคิดระหว่าง ครู นักเรียน เพื่อร่วมกันจัดทำ "กฎข้อตกลง เวิร์ประจำวันของห้องเรียน" กำหนดเป้าหมายพฤติกรรมเชิงบวกที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง
- **ผลลัพธ์รูปธรรม:** ข้อตกลงร่วมกันของห้องเรียนที่มีลายเซ็น/สัญลักษณ์การยอมรับของนักเรียนทุกคน

๓. การวางระบบและจัดทำสื่อเครื่องมือปฏิบัติงาน (Systematic Action - S)

- **การปฏิบัติจริง:** ออกแบบและจัดทำระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรม ได้แก่:
 ๑. คู่มือเวรปฏิบัติการ ๕ ส.: แบ่งบทบาทหน้าที่ตามตารางเวรอย่างชัดเจน
 ๒. ระบบเพื่อนคู่หูดูแลกัน (Buddy System): คอยตักเตือนและช่วยเหลือด้านการเรียน การส่งงาน การมอบหมายงาน และการทำกิจกรรมต่างๆ ของห้องเรียน

๓. สมุดบันทึกความรับผิดชอบประจำวัน: สำหรับบันทึกการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
- **ผลลัพธ์รูปธรรม:** นักเรียนทุกคนสามารถลงมือปฏิบัติได้ทันทีโดยไม่ต้องรอคำสั่ง
๔. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและระบบสนับสนุน (Peer & Parent Support - P)
- **การปฏิบัติจริง:** เชื่อมโยงบ้านและโรงเรียนผ่าน "Line Group พลังเรียนรู้" ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินและเสริมแรงเชิงบวกเมื่อนักเรียนทำความดีที่บ้าน
 - **ผลลัพธ์รูปธรรม:** ระบบการเสริมแรงเชิงบวกที่ต่อเนื่องทั้งที่บ้านและโรงเรียน
๕. การพัฒนาเครื่องมือสังเกตและกำกับติดตาม (Observation & Tracking - O)
- **การปฏิบัติจริง:** ออกแบบแบบประเมินพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก (Rubric Score) ที่เข้าใจง่าย รวมถึงจัดทำ "บอร์ดติดตามดาวความดี (Tracking Board)" ติดไว้หน้าห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นพัฒนาการของตนเองอย่างเป็นรูปธรรมทุกสัปดาห์
 - **ผลลัพธ์รูปธรรม:** ตารางและแบบประเมินการติดตามพฤติกรรมที่มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน สะท้อนผลประเมินร้อยละ ๑๐๐
๖. การวางระบบรางวัลและเชิดชูเกียรติ (Natural Rewards - N)
- **การปฏิบัติจริง:** จัดกิจกรรมมอบเกียรติบัตรและเข็มกลัด "คนดีศรีห้องเรียน" ในกิจกรรมหน้าเสาธงทุกสัปดาห์ พร้อมทั้งการชื่นชมเชิดชูเกียรติผ่านเสียงตามสายและบอร์ดประชาสัมพันธ์โรงเรียน
 - **ผลลัพธ์รูปธรรม:** แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ที่ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและอยากรักษาพฤติกรรมดีอย่างยั่งยืน
- ดำเนินการตามวงจร PDCA ดังนี้:

ขั้นตอน PDCA	กิจกรรมการดำเนินงาน
๑. Plan (วางแผน)	<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล • ออกแบบนวัตกรรม “RESPON-MODEL: วิถีศรี เด็กดีมีความรับผิดชอบ” และสร้างเครื่องมือประเมิน • เสนอผู้บริหารขออนุมัติจัดทำและใช้นวัตกรรม
๒. Do (ปฏิบัติตามแผน)	<ul style="list-style-type: none"> • ขั้นที่ ๑ (R-E): กิจกรรม "เปิดใจสร้างเป้าหมาย" ร่วมกำหนดข้อตกลงความรับผิดชอบ • ขั้นที่ ๒ (S-P): แจก "สมุดบันทึกความรับผิดชอบประจำตัว" ดำเนินกิจกรรมเพื่อนคู่หูดูแลกัน (Peer System) • ขั้นที่ ๓ (O-N): ครูประเมินและติดตามสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ร่วมกับผู้ปกครอง มอบดาวความดีและเกียรติบัตรประจำเดือน
๓. Check (ตรวจสอบ)	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบตามแบบสังเกตพฤติกรรม • สรุปผลการส่งงาน การมาสาย และการทำหน้าที่เวร
๔. Act (ปรับปรุงพัฒนา)	<ul style="list-style-type: none"> • ขั้นที่ ๔: จัดกิจกรรมถอดบทเรียน (AAR) หากพบนักเรียนที่ยังมีปัญหา จะใช้การซ่อมเสริมด้วยระบบเพื่อนคู่หู และนำผลไปพัฒนาแบบฝึกต่อไป

๕. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

๕.๑ ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม

๑. นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด:

- อัตราการส่งงานตรงเวลาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๒.๐๐ เป็น ร้อยละ ๙๔.๕๐
- การปฏิบัติหน้าที่เวรเขตรับผิดชอบและทำความสะอาดห้องเรียนสำเร็จเรียบร้อยคิดเป็น ร้อยละ ๙๖.๐๐

๒. คุณธรรมอัตลักษณ์ชัดเจนขึ้น : นักเรียนชั้น ป.๑-ป.๖ จำนวน ๑๑๒ คน

(คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐) ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมอัตลักษณ์ด้าน “ความรับผิดชอบ” ในระดับดีขึ้นไป

๓. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น: บรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๒๐

๕.๒ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. **ต่อนักเรียน:** เกิดวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ

๒. **ต่อครู:** มีเครื่องมือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนเชิงบวกที่วัดผลได้จริง ไม่ต้องใช้การลงโทษ

๓. **ต่อโรงเรียน:** ได้รับการยกย่องเป็นห้องเรียนต้นแบบด้านความรับผิดชอบ ตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

๖. ปัจจัยความสำเร็จ

๑. **ผู้บริหารสถานศึกษา:** ให้การสนับสนุนงบประมาณ ชี้แนะนำ และเป็นกำลังใจในการขับเคลื่อนนวัตกรรม
๒. **ความร่วมมือของผู้ปกครอง:** การให้ความร่วมมือในการติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่บ้านและเซ็นรับรู้ในสมุดบันทึก
๓. **กระบวนการกลุ่มเพื่อน (Peer Pressure ในเชิงบวก):** การสร้างระบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนช่วยเหลือและเตือนสติกันเอง
๔. **ความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ:** การชมเชยและการให้รางวัลเชิงบวกอย่างตรงไปตรงมาและสม่ำเสมอ

๗. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

๑. การสร้างคุณธรรมต้องเริ่มจากการสร้างเจตคติเชิงบวก: การบังคับหรือลงโทษไม่ช่วยให้เกิดความรักผิดชอบที่ยั่งยืน แต่การใช้นวัตกรรมที่เน้น “การตระหนักรู้และการเสริมแรงเชิงบวก” ทำให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ
๒. ข้อมูลเชิงประจักษ์: การบันทึกพฤติกรรมลงในสมุดติดตามทำให้นักเรียนเห็นพัฒนาการของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem)
๓. ข้อค้นพบใหม่: นักเรียนกลุ่มที่เคยขาดความรับผิดชอบมากที่สุด เมื่อได้รับมอบหมายให้เป็น “หัวหน้าทีมในการตรวจเวร” กลับมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เร็วที่สุด เนื่องจากรู้สึกถึงการได้รับความไว้วางใจ

๘. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

๘.๑ การเผยแพร่

๑. เผยแพร่นวัตกรรม “RESPON-MODEL: วิธีคิด เด็กดีมีความรับผิดชอบ” ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน และกลุ่มไลน์ห้องเรียน
๒. ขยายผลนวัตกรรมสู่ครูผู้สอนในโรงเรียนเดียวกัน และนำเสนอในกิจกรรม PLC ของโรงเรียน
๓. เผยแพร่เอกสารคู่มือและนวัตกรรมในรูปแบบไฟล์ PDF ในกลุ่มครู/โรงเรียนในสังกัด สพป.ระยอง เขต ๑

๘.๒ การได้รับการยอมรับ

๑. การได้รับการยอมรับระดับผู้เรียน (Student Level)

๑. นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
๒. นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีวินัย ตรงต่อเวลา มีจิตสาธารณะ และรับผิดชอบต่อตัวเอง จนเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

๒. การได้รับการยอมรับระดับสถานศึกษาและชุมชน (School & Community Level)

๑. ได้รับการยอมรับจากคณะครูและฝ่ายบริหาร โรงเรียนวัดศิรีภานุาราม ในการเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและความรับผิดชอบ
๒. ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจ สะท้อนผลประเมินความพึงพอใจในระดับดีเยี่ยม และมีส่วนร่วมในขั้นตอน P (Peer & Parent Support) อย่างเข้มแข็ง

๓. การได้รับการยอมรับระดับหน่วยงานและวงวิชาการ (Educational & Academic

Recognition)

๑. ปฏิบัติหน้าที่ CLT English Coach นิเทศชั้นเรียนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูในระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑ ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑
๒. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพในกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางและครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑
๓. ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนางานตามข้อตกลง (Performance Agreement : PA) โรงเรียนวัดบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๘.๓ รางวัลที่ได้รับ

๑. ได้รับรางวัล “ครูดี มีจิตอาสา”เนื่องในวันครู ครั้งที่ ๖๙ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๘ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑ เมื่อวันที่ ๑๖ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘
๒. รางวัลสถานศึกษาต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (BEST PRACTICE) ในการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อขยายผลนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนระยองสู่สากลระหว่างปีการศึกษา ๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๙
๓. รางวัลสมา ป.ป.ส. ประเภทผลงานดีเด่น ระดับทอง โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยปลอดภัย ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘
๔. เกียรติบัตรการอบรมวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ระดับกลุ่มโรงเรียน เมื่อวันที่ ๒๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๙
๕. เกียรติบัตรการเข้าร่วมประชุม “คิด เปลี่ยน สร้าง ผสานพลังนวัตกรรมการศึกษาด้วย RAYONG MARCO Sandbox Rayong Plus”เพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาสู่การปฏิบัติและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ ๒๓ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

๙. เงื่อนไขความสำเร็จ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. ความสม่ำเสมอของครูผู้สอน: ครูต้องติดตามและให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป
๒. การปรับใช้ตามบริบท: สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมในกระบวนการ “RESPON-MODEL:วิถีคีรี เด็กดีมีความรับผิดชอบ” ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและบริบทของนักเรียนแต่ละระดับชั้นได้
๓. การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง: ควรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองตั้งแต่ต้นปีการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการติดตามพฤติกรรมที่บ้านไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). *แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชูชัย สมितिไกร. (๒๕๖๒). *การพฤติกรรมและการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจง พลเกษม. (๒๕๖๓). *การบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๑๑(๒), ๑๔๕-๑๕๘.

แบนดورا, อัลเบิร์ต. (Bandura, A.). (๒๕๕๔). *ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)* (แปลโดย สุชา บรรดาศักดิ์). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

พัทธนันท์ หิรัญประดิษฐ์. (๒๕๖๒). *การสร้างเสริมวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยกระบวนการชี้แนะและการปลูกฝังคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

โรงเรียนวัดศรีภาวนาราม. (๒๕๖๘). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Evaluation Report : SAR) ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๘*. ระบุว่า:สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑.

ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมมหาชน). (๒๕๖๓). *คู่มือการส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา: แนวทางการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมมหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๒). *คู่มือประเมินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ ๓ ดาว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

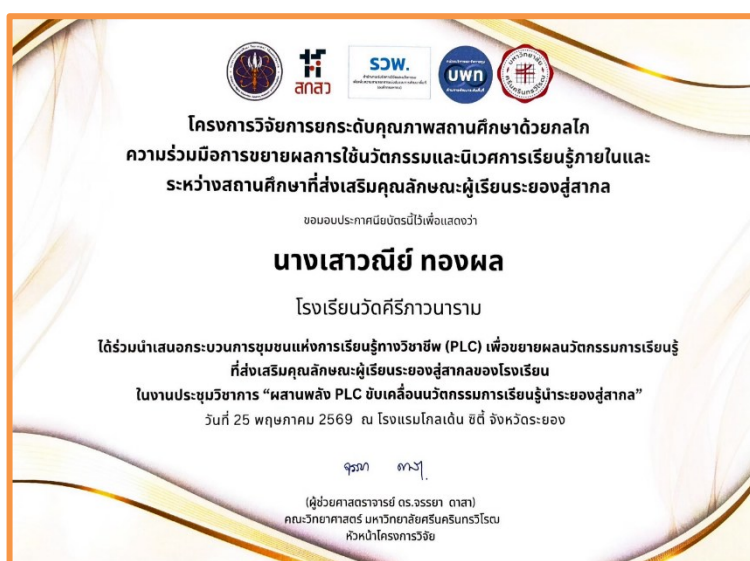

การเผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรม

รางวัลที่ได้รับ/เกียรติบัตร

รางวัลที่ได้รับ/เกียรติบัตร

รางวัลที่ได้รับ/เกียรติบัตร

